

Hānau ‘ia maila ‘o Joseph De Veuster, ‘o ia ana ‘o Makua Uhane Kamiano ‘a i ‘ole ‘o "Damien," ma Tremeloo ma Belegiuma i ka lā 5 o Ianuari MH 1840. I ke komo ‘ana aku o ko Kamiano kaikua‘ana mua loa i ka hui o nā Pu‘uwai Ho‘āno, ho‘oholo ihola ka mana‘o o kona makuakāne lūau‘i e lilo ‘o Kamiano i luna no ka ‘oihana o ko lākou ‘ohana. Akā na‘e ‘a‘ole i lana kēlā mana‘o i ko Kamiano na‘au. Lana kona mana‘o ‘ana i ka lilo ‘ana i kanaka laimana. I ka MH 1859 komo akula ‘o ia nei i ka hale no ka hōlona ma Louvain a ma ia manawa like nō i lawe ‘ia maila ka inoa ‘o Kamiano nona iho.

I ka MH 1863, kau a‘ela ka ma‘i ma luna o kona kaikua‘ana, ke hele ana i ka mikiona ma Hawai‘i nei. ‘Āpono ‘ia ko Kamiano hele ‘ana mai i Hawai‘i i hakahaka no kona kaikua‘ana e ka ‘Alihikaua Nui. Hō‘ea maila ‘o ia i Honolulu nei i ka lā 19 o Malaki MH 1864 a ua poni ‘ia i Makua Uhane ma ka lā 21 o Mei MH 1864. Ho‘onoho ihola ‘o ia ma ka mokupuni o Keaweikekahiali‘iokamoku, ka mokupuni o Hawai‘i ma laila e ho‘omaka ai kona hana no ke Akua.

Ma ia manawa ho‘oholo ihola ke Aupuni Mō‘ī o Hawai‘i e lawe i ka po‘e a lākou i mana‘o ai ua pa‘i i ka ma‘i lēpela i ka ‘āina o Kalaupapa ma ka mokupuni o Moloka‘i pule o‘o. ‘O ua Kalaupapa nei, puni ka ‘āina i ke kai ma kekahi ‘ao‘ao a ma ka ‘ao‘ao a‘e ua puni i ka pali ki‘eki‘e loa. Noi akula lākou, ka po‘e i ho‘oku‘u ‘ia i kahu e ho‘okena i ka makewai o ko lākou ‘uhane no ka wai hemolele o ke Akua. Hālāwai akula ‘o Bihopa Louis Maigret me nā kahu i mea e kō ai ka makemake o ka po‘e o Kalaupapa. ‘Ae maila kekahi o nā kahu i ke kīpa a noho ‘ana i Kalaupapa no kekahi mau malama pākahi. ‘O Kamiano ho‘i ka mua o ka ha‘alele ‘ana ma ka lā 10 o Mei MH 1873 a i mea e kō ai ka makemake o ka po‘e o Kalaupapa a me kona makemake pū ho‘i, ma laila ‘o ia e noho pa‘a ai.

Ma kāna mau hana kū i ke aloha, hāpai a‘ela ‘o ia i ke kaumaha a me ka lu‘ulu‘u ho‘i o ko lākou nohona. I lā‘au maika‘i ‘o ia no ko lākou kino i ‘eha i ka ma‘i kemu ‘ino loa a i wai hu‘ihu‘i e malu ai ka luhi o ka ‘uhane me ka nānā ‘ole ‘ana aku i ka lāhui a ho‘omana ‘ana o kānaka. He leo kona no ka po‘e leo ‘ole a ho‘oulu a‘ela kāna hana kaiaulu i wahi e ola hou ai. Ma ia ‘āina ‘o ke kānāwai o ke aloha, ke kānāwai nui e mau ai.

I ka ho‘opa‘i ‘ia ‘ana o kona kino e ka ma‘i i ka MH 1885, ‘o ka ‘ōlelo “‘O mākou po‘e lēpela” ka ‘ōlelo hō‘oia o lākou a pau. Lilo ihola ‘o Kamiano i kahu maoli no ka po‘e o Kalaupapa ma ke aloha hamohamo o ke Akua Mau Loa. No ka ‘Eukalikia, ke kino o Iesu ho‘i kona ikaika, a ma kona lima i kākau ‘ia nō “Ma ka mole o ka lele o ke Akua kahi e loa‘a ai ka ikaika e pono ai ke ola mehameha o ka wailana....”. Ma laila nō i loa‘a ai ke kāko‘o a me ke kōkua nona iho a no ka po‘e ma lalo ona, a mai ia wahi pū ho‘i ka hō‘olu‘olu ‘ana a me ka mana‘olana no ka lilo ‘ana i kauā o kānaka a i kauā ho‘i a ke Akua Mau Loa.

Ho‘i a‘ela ‘o Makua Kamiano i ka lima o ke Akua i ka lā 15 o ‘Apelila MH 1889 ma hope o ‘umikūmāmāono mau makahiki me kona po‘e lēpela. Ho‘iho‘i ‘ia akula kona kino kupapa‘u i Belegiuma ma ka MH 1936 kahi i ho‘omoe ‘ia ihola ma ka ilina o ka halepule o ka ‘Aha Pule o nā Pu‘uwai Ho‘āno ma Louvain. Kui a‘ela kona kaulana ma nā ‘āina a puni ka honua. Ma ka MH 1938 ua ho‘omaka a‘ela ka holo ‘ana o kona pi‘i i ka hō‘ihi ‘ana ma Malines. Pūlima akula ka lima o Pope Paulo VI i ka palapala ma muli o ka nui koa me ka wiwo ‘ole o kāna mau hana pono ma ka lā 7 o Iulai MH 1977.

Ma o ka hana a Makua Kamiano, makemake ka Halepule Kakolika e hō'ike aku i ka honua i ka nui maika'i o ka hua'ōlelo a ke Akua. I kumu alaka'i kēia no ka po'e e 'imi mau i ka 'oiai' o ka 'Euanelio a no ka po'e e noke mau nei i ka hana lawelawe a ke Akua i kauoha maila iā kākou no ka hō'olu 'ana i kāna mau keiki nele a hune o kēia au e holo nei. Ma ka MH 1995 i poni hō`ihi 'ia 'o Kamiano e Pope Ioane Paulo II ma Barusela. Ma ka lā 11 o 'Okatoba 2009 e hāpai 'ia 'ana 'o Kamiano ma ke kūlana Saneta e Pope Penekiku XVI. 'O ka lā 10 o Mei ka lā pā'ina o Saneta Makua Kamiano no Moloka`i.